

A „Vasárnapi Ujság” hetenként egyszer egy nagy negyedréti iven jelenik meg postai úton a „Politikai Ujdonságokkal” együtt csupan csak 3 ft. pp. Az előfizetési — Előfizetési díj július—decemberig azaz : 6 hónapra Buda-Pesten házhoz küldve vagy díj a „Vasárnapi Ujság” kiadó-hivatalához (egyetem-utca 4. sz.) bérmentve utasítandó.

Kazinczy Ferencz.

(1759—1831.)

„Kazinczy izlést erőhöz csatolva, kezdett a nyelvvel küzdeni oly korban, midőn az egy nagy és következzel teljes mozdulatra vala hajlandó, s izetlenség és gyöngeség által örökre hibás utat vett volna magának. Minden írásait csinnal, hévvel és ifjui étellel öntötte be s ez által az író sereg figyelmét magához ragadván, literatúránkban *új időszak alapítója* lón.

„Nem csupán örökszép prózája, nem csupán verseinek hervadatlan virágai által tevő a nemzetet hálaadósává, de szellem vala ő, melly a tespedő egészét oly sokáig csaknem egyedül eleveníté; s lépcső, mellyen egykorui magasbra hághassanak s a szerencsésebb maradék tetőre juthasson. Ő szép reményekre születve, sokat ígérő ifjuságot élve, hirtelen a sors által leverett; s midőn előtte minden pályá a literátorin kívül bezáródék, ez egyetlenegy pályán közönségünk elvoná kezét a magát neki áldozó elől; hogy tévelyegjen elhagyatva, küzdjön nem segítve, s arcza izzadását és szeme vékonyeit hagyja jelül kézíratain, s árva gyermekein inségét.

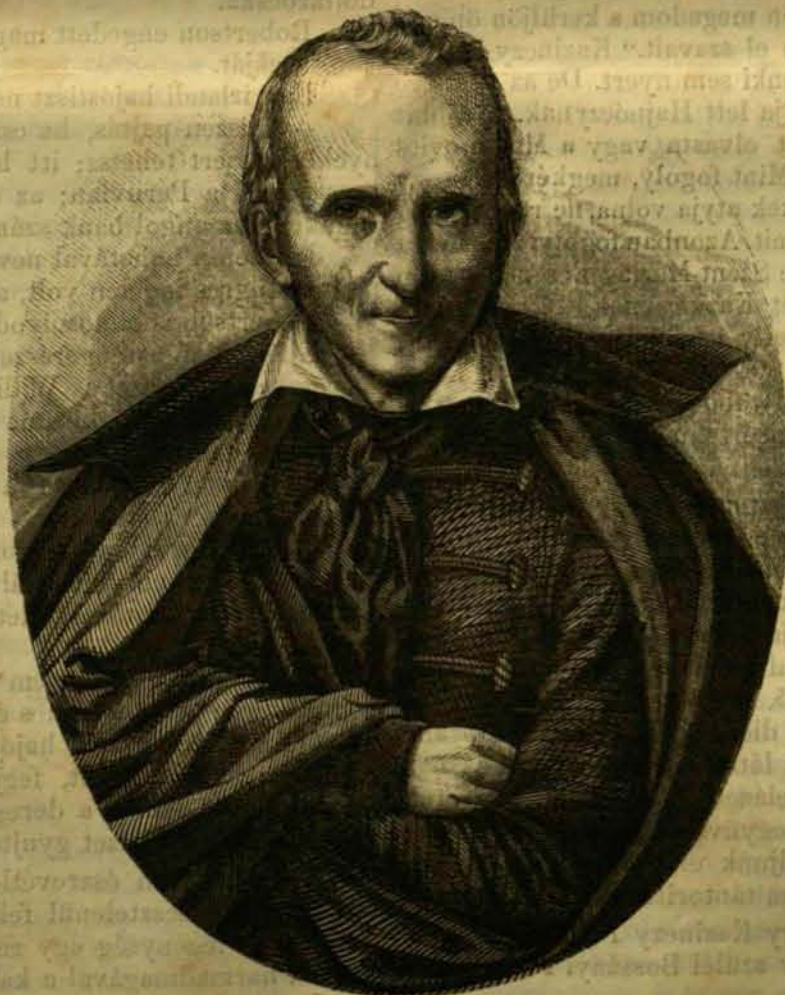
„Két rendbeli folyóirásai, részvétlenség miatt, mindjárt kezdetben elakadtanak; nyomtatott számos művei tizenegy millió népesség közt vevőt nem leltenek; kézíratainak nyomtatót nem talált; s halálig tartott fáradozásai jutalmát nem arathatta az országban, hol annyi idegen gazdag táplálást nyert magának. Voltak ugyan, tagadni nem fogom, kik életének gondjait egyes jótételekkel enyhítgeték: *de a nemzet nagy írójának jótételekre szorolni nem kellene.* Nem szenved többé, lenyugvók ősz fürteiben, a széphalmi lak romjai közt!”

Illy szokat ejtett nyelvünk nagy bajnoka felett, a magyar akademiában tartott emlékbeszédében a láng érzésű Kölcsey. S e kevés szóval el van mondva minden, mit a részletes életírás tökéletesebben ki nem fejezhetne.

Az anyai nyelv, őseink egyetlenegy hagyománya, mit a századok pusztító vészei közöl kevés hű kezdek ragadhatának ki. Három magyar testőr, kik előtt Bécsben a tudományok és művészetek becsületre jutottak, Bessenyei, Báróczy és Barcsay, lőnek a nemzetnek, a mult század második felében, ébresztői, tanítói és halhatatlan diszei. E három ifjuval kezdődött nyelvünknek és irodalmunknak új élete.

Báróczynek tanácslásai nélkül, kit Kisfaludy még a seregnélért, a nemzet talán nem nyerte volna Himfyt, költészetünknek halhatatlan díszét. Kazinczyt Patakon fogta a szikra, melly Bécsben gyuladt meg. — Árverelt könyvek közt lelte Báróczy erkölcsi meséit. Ő vala örök olvasója ezentul, s már akkor feltevé, hogy az ő koszoruja után fog törekedni minden erejével a mi lesz. —

Már gyermek korában el vala ragadtatva a Biblia költői szépsége által s a próféták voltak legkedvesebb olvasmányai. Anyja igen vallásos levén, örült fiának ezen hajlandóságán s mint olyan ember, ki asztal felett szeretett egyetmást beszélni, tudtán kívül is elősegíté a gyermekben az írói tehetség kifejtését. Ferencznek toll levén mulatsága, mint más gyermeknek a labda, leirta az atyjától hallott történetkéket s az írást párnája alá duggatá. Atyja az írást egyszer megtalálván nagy örvendezéssel szaladt nevéhez, hogy fiok generalis ugyan nem lesz, de igen könyvíró.

Kazinczy Ferencz.

Az öreg Kazinczy szerete fiaival mindent láttatni s így Ferenczünk és őcsese, midőn II. József császár 1770. Patakot is meglátogatta, az alispán engedelméből tányért nyujthattak a császárnak. kinek ebédjéhez az asszonyságok mint nézők bebocsáttatának, Ferencznek szeméit minden megkapá s álmélkodva látta, hogy a császár könyökén foldva van a kabát. Rövid evés után felkelt a

császár s az asszonyokhoz fordult: de azok közt egy sem volt, ki nyelvét értette volna. A mi Ferenczünk már ekkor megjárta Kés-márkot és tudott németül.

A patakihoz képest mi más ujságot beszél már 1816-ban Kisnek: „Erdélyben csak egy nőt találtam, ki nem tudott magyarul, az is magyarországi születés volt. Erdély — írja Kazinczy maga — két nagy elsőséggel dicsekedheték Magyarország felett, egyikkel azzal, hogy onnan a gazdagabb házak fiai s nem ritkán még a nem gazdagoké is utazni küldettek; másikkal azzal, hogy az erdélyi nemesség örömet talált, fényt keresett és dicsőséget abban, ha neveik nyomtatott könyvek lapján jelenhettek meg.“ Az erdélyi szokás Kazinczyra is volt befolyással. Atyja t. i. egy Erdélyben nyomtatott munkát látott, mellyet valamely ház gyermekei fordítottak és szülei sajtó alá eresztettek. Fia kezébe adá hát Gellert értekezését a vallásról és Rabener szatirait s meghagyta, hogy fordítaná, ő majd sajtó alá bocsátja. De atyja meghalván, első könyvét (Kis Tükör) anyja nyomatta ki Landerernél Kassán 1775.

Kazinczy mindig és mindenütt a nevezetes embereket kereste s e tekintetben naplói és levelei kora embereinek megismerésére kiváltságos becsesek. Eperjesen, mint királyi tábla jegyzőjét (1781) már előkelő házakhoz látjuk bejáratosnak. Itt lángolt először költői lelke a szép tájakon s egy tiszteletre igen méltó leány ismerettségében. Abaujban (1784) tiszteletbeli jegyzővé neveztetett, itt több nevezetes férfit talált, de leginkább gr. Török Lajost szerette meg. Ennek házában látta (1788) Martinovicsot és Feszler, Midőn 1790 a korona Bécsből Budára visszahozatott, az abaujmezei nemesek közt ott lehet látni Kazinczyt is. Ört állott és költé magyar „Hamlet“-jéhez az előszót. Ekkor ismerkedék meg Rádayval, ki magyar játékszint szándékozik alkotni.

I Ferencz koronáztatásán is jelen volt Budán s barátjai rávévén, hogy hivatalt kérjen, megjelent a felség előtt. A király azt válaszolá, hogy Hajnóczynak szánta a kért hivatalt. „Ennél méltóbb embert nem találhat felséged.“ A király németül így felelt: „hogy megmutassam önnek, mennyire tudom becsülni baráti érzelmét és lemondását, kérjen valami mást és én megadom s kerüljön ön szemem elé tiz év múlva, nem felejtsem el szavait.“ Kazinczy barátai azt hívták, hogy szebb kihallgatást senki sem nyert. De az vesztére is szolgált, mert még szorosabb barátja lett Hajnóczynak. A többi mindenki tudja, ki Kazinczy naplóját olvasta vagy a Martinovics összeesküvés hírére hallotta vala . . . Mint fogoly, megkérte egy fogolytársa által, hogy őt, ki gyermekek atyja volna, ne rontsa meg s ne valljon, Kazinczy nem valla semmit. Azonban fogolytársa maga kivallá, hogy Hajnóczy hozzá küldötte Szent-Marjay Ferenczet azon üzenettel, adja át a forradalmi kátét Kazinczynak. 1795. máj. 8. felolvasás előtt a halálos ítéletet, melly várfogságra enyhítettett, 1794 togták el, 1801 szabadult ki. 1804 nov. 11. gr. Török Lajos leányát Zsófiát vezette oltárhoz, kitől több gyermeke született. S e legszebb pontnál, hova őt szerelme kísérte, mi is megállapodunk, és visszatérünk az íróhoz.

„Vajha Kazinczy Ferencz minden munkáit, eredeti és fordított munkáit, leveleivel együtt, szép és itészeti kiadásban minél előbb birhatnók!“ szólalt fel 1853 Hunfalvy Pál, Kazinczy meleg lelki életirója. „Jelenben rá több szükségünk van, mint husz évvel ezelőtt; mert nincs írónk, kinek példája és működése tanulságosabb volna Kazinczyénál! Hiszen ma is azzal kell magunkat biztatni, mivel Kazinczy magát és honfiát 1785. biztató: „Ah messze, igen messze estünk attól a fényességétől a dicsőségtől, mellynek arany hajnalát kevéssel ezelőtt már virradni láttuk. De a sopánkodásnak nincs semmi haszna. Töröljük meg elázott szemünket, gyűljünk össze a muzsák oltáránál, esküdjünk együvé s isteni eredetünkbe bizakodván egész szabadsággal haladjunk előbb azon az uton, a mellyről se csalogatás se szidalom nem tántoríthat el.“

1859 oct. 27. lesz száz éve, hogy Kazinczy Ferencz bölcsője Biharban Ér-Semlyénben, anyai nagy szülei Bossányi Ferencz házában megrendült.

Vajjon megrendülünk-e mi most száz év után azon kegyeltes szavakra, mellyeket egyik legszebb tehetségű költőnk Lévai József csak imént fölleleventett: „százados unnepet Kazinczy születés napjának.“ Zeng-e már a költő szava az ország mind a négy sarka felé? És ha zeng a szó, lesz-e majd a szóból tett? hogy „Hafiz halmára meghozzák Shirász leányai a virágokat!“

Székelly József.

Talaborné asszonyom.

Talaborné asszonyomnak
Áll a világ egyedül,
Talaborné asszonyomnál
Mind a világ egybegyül.
Csinos, barna, gazdag özvegy menyecske;
Szép vagyonát könnyű móddal ke-
reste.

Özvegyi bú nem epešti,
Szerelemben csapodár;
Ajkainál nem idegen
Sem a csók, sem a pohár.
Hamar elég a mi lángol, azt mondom,
Sok a mi sok, Talaborné asszonyom!

Fut az idő, hull a virág,
Hervadás kél nyomába;
Egyedül áll Talaborné
Asszonyom a házába.
Minden eltűnt körülé és szívéből,
Csak a pohár nem esett ki kezéből.

A jelenért a jövővel
Nem törődik már sokat;
Tünődik a multak felett,
Tünődik és — iszogot.
Az ebül gyült, ebül fogy el, azt mon-
dom,

Sok a mi sok, Talaborné asszonyom!

Perdül a dob . . . kótyavetye . . .
Talaborné hallod-e?
Szép vagyonod maradékát
Azt se kérdik, adod-e?
S hasztalan ri két hivatlan porontya—
Ökemének most is félre a kontya.

S Talaborné asszonyomnak
Most áll még csak a világ:
Ha rongyait beihatja,
Minden bokor szállást ad.
S nyugszik néha ronda szemethalma-
zon —

Soha bizony! Talaborné asszonyom!
Tóth Endre.

Tiz millió dollár.

Elbeszélés, írta JÓKAI MÓR.

(Folytatás.)

A dicsvágó utját egyszerre bezárta Robertson előtt a helyre-állt béke. A spanyol háborúnak vége szakadt, az admirali vállrózsák egyszerre eltűntek a tenger fenekére.

Egy este a Callari kikötőben egy ismerős tiszt hajóján vig mulatság közben kötekedtek a hajósok Robertsonnal, kik igen mulatságos dolognak találták a fiatal tengerész ábrándozásait egy fekete szemű creolhölgy miatt; a kinek nem kell egyéb völegényi hozomány, mint vagy egy admirál kalap, vagy valami tiz millió dollárocska.

Robertson engedett magával tréfálni, s egykedvűleg szürcsölgeté theáját.

Egy irlandi hajóstiszt nevetve mondá neki:

— Hiszen pajtás, ha csak tiz millió dollár kell, arra legkönnyebben szert tehetsz; itt horgonyoz a szomszédunkban mr. Ingres hajója a Peruvian; az épen tiz milliót visz arany porban és rudakban az angol bank számára; vedd el tőle.

Mindenki hahotával nevetett ez ötletre; maga az említett kapitány, Ingres is jelen volt, az is kaczagott ez enyelgésen.

Robertson is elmosolyodott rá.

Éjfél tájon a tengerészek búcsút vettek egymástól s hajóikra távoztak; Robertson és Williams hátramaradtak.

Azt az irlandit, ki ama tréfás ötletet mondá Robertsonnak, Georgesnak hívták.

Robertson félrehívta a hajóparkányára Georget és Williamst.

— Bajtársak, én azt gondoltam, hogy az a tiz millió dollár sokkal jobb helyen volna nálunk, mint az angol bankban.

Sötét volt, — nem kellett senkinek azon aggódni, hogy hátha elpirul az arca?

A három tengerész nem szólt többet egymáshoz, hanem csak megszorítá egymás kezét; s értette a többi.

Onnan Robertson hajójára tértek. A tengerész összeszedte legmerészebb matrózait, fegyvert adott kezeikbe; mintegy tizenketten voltak, azokat a dereglyébe szállítá. Akkor a löporkamra melletti kajütben tüzet gyújtott s elhagyta a dereglyével hajóját.

A sötét éjben észrevétlenül jutott a dereglye a Peruvian oldalához. Ott nesztelenül felkapaszkodtak a hajósok, Georges és Williams a legénység egy részével szétoszlott a kabinetekbe, Robertson harmadmagával a kapitány szobájába sietett.

Ingres kapitányt álmából költé fel Robertson, felvont pisztolyt tartva szeme közé.

— Adja át hajóját, kapitány, mindenestül; nekem kell ez a tiz millió dollár: szedje össze, a mije van, s szálljon ki a dereglyén a partra.

Ingres azt hitte eleinte, hogy csak tréfálnak vele; hanem a mint szobájából kilépett, akkor fogta fel egyszerre helyzete komolyságát. Hajóslegénységének egy része a földözeten volt s Robertson

kalózaival *barátkozott*. Williams és Georges egy perc alatt rábeszéltek őket, hogy a helyett, hogy annyi roppant pénzt az angol bankba nagy fáradsággal átszállítsanak, jobb lesz azt maguk között felosztaniok; mindegyik ur leendő belőle.

Ingresnek nem volt mit tennie, mint néhány becsületeseznek maradt legényével dereglyére szállni s engedni magát a sik tengerre kivonatni.

Az a reménye, hogy a Peruvian éjszakai eltűnése szemet fog szűrni a többi hajósoknál s talán utána erednek, meghiusult, mert azon pillanatban tűz támadt a Congreson, mit Robertson maga rendezett el s e veszély félre vonta az egész kikötő figyelmét, a nagy hajók mind iparkodtak közeléből menekülni; a dereglyék siettek oltására; Peruvian az általános zavarban eltávozhatott a tengeröbölből, a nélkül, hogy az valakinek feltűnt volna. Robertson magával vitte a kapitányt és hiveit, mindaddig, míg a Congreso lángjai világítottak a tengeren, egyszer azután nagy dördüléssel fellobbant a hajó, az üszkők széthullottak a tengerbe, s elsötétült minden; akkor ő is elvágta a dereglye kötelét s elbocsátá a kapitányt.

Robertson megmenekült roppant zsákmányával.

Tehát a miről annyi kinzó álmodott, a tiz millió dollár, most mintegy varázs ütésre birtokában volt; láthatá a felnyitott tonnákat, szintültig telve azzal a sárga porral, a mitől az emberek úgy megbolondulnak, az aranyrudakat, végeiken az angol czimerrel, dulhatott két kezével a vert aranyban, melly úgy hevert egymáson, mint a falevél az erdőn, s gondolhatott donna Terezára: már most az enyim vagy! Hát a pokolra nem gondolt-e: most már a tied vagyok.

A pokolig és donna Tereza ölég azonban még hosszú utat kelle tenni. Az a roppant kincs még csak részben volt az övé. Ötven martalóc, a rablás büntársa, akart még osztani abban, mi jutott volna így egyre? Robertson kapott volna tán félmilliót belőle, ugyanannyit Georges és Williams; a többivel a tengerészek akartak osztani.

Oh bizonyára azok mind, a kik jogot tartottak ez átkozott kincshez, elimádkozhatták a haldokló ember imádságát minden reggel, este, mert Robertsonnál el volt határozva, hogy azt egyedül neki kell bírni és kivüle senkinek.

Egy napon Robertson, hajóját a polynesiani tengerre irányozva, azt mondá két főczinkosának, hogy kénytelenek lesznek a Tva Tonga sziget előtt horgonyt vetni; mert ivóvizük elfogyott, legyen szives a két bajtárs huszonöt embert magához venni és kiszállni a szigetre egy kis édes vizecskéért.

Georges mosolyogva czirogatá meg Robertson állát.

— Szivesen bajtárs, elmegyek akár én, akár Williams, de ketten egyszerre nem. Jól ismerjük egymást és eszünkön járunk. Te meg akarod fogyasztani azoknak számát, a kik a dollárokból osztani akarnak. Azt mi sem bánjuk; pusztítsd el a többieket, a hogy tudod, de mi ketten csak testvéreid maradunk, a kik együtt akarjuk veled siratni azt az öreg tátit, a ki azt a szép örökséget ránk hagyta.

Robertson büszke egykedvűséggel fogadta ezt a gyanusitást, mellyben pedig szívének legtitkosabb gondolatja volt kitalálva.

— Ti attól féltetek, hogy valahol elhagylak benneteket magamtól; látjátok, én nem félek attól, hogy ti hagytok el; ha te csak ugyan tartasz, egyedül kimenni a szigetre, hát én veled megyek s itt hagyom a hajót és a tiz millió dollárt Williams emberségére. Ha kedve tartja, csaljon meg és hagyjon itt.

Könnyű volt a nagylelkű játsszani Robertsonnak; odavitte a hajót a polynesiani veszélyes vizekre, hol a tömérdek tenger alatti korallzátony, örvény, ellenár között csupán olly ügyes, tapasztalt hajóvezér bírja azt keresztülvezetni; nála nélkül az első napon elnyelné azt mindenestül a hullám. Neki nem kellett azon aggódnia, hogy osztályrészeért társai tuladnak rajta.

E lovagias merészségnek látszó határozata elaltatá Georges gyanuját, s az készek nyilatkozott a szigetre kimenni, ha Robertson is vele megy.

Huszonöt legény ült a dereglyében, melly velük kiszállt a szigetpartra. A dereglyét kikötötték a hegyi patak torkolatánál, a hol az a tengerbe szakad, s a hordókat kihengergették belőle, miket vízzel akartak tele merni.

A parti népség, a tarkára festett bőrű szigetlakók csoportosan

sereglettek a hajósok körül, a mint azok a parton megjelentek s elkezdtek velük csereberélni.

Csendes, jámbor emberek voltak e vad urak és asszonyságok; könnyű volt velük az alku. Egy bicsakért, egy szem üvegklárisért malacot, kokuszdiót adtak, s egy rézgombért a lábait csókolták Robertsonnak; ki addig elfoglalta őket szép szóval és értéktelen ajándékkal, míg Georges és a többi tengerész a hordókat töltötte. Csak egy pár hordó volt még hátra; még azzal vesződtek a martalócok, midőn Robertson a dereglyénél maradtakat figyelmezteté, hogy legyenek készen az elindulásra, mert a hajó nem várhat tovább; ha az apály kezdődik, ki nem mehet az öbölből.

Egy puska lövés volt az előre meghatározott jel, mellyre a folyónál levők rögtön siessenek a dereglyéhez akár vannak, akár nincsenek készen az utolsó hordókkal.

Ki tehet róla, hogy a jellövésre elsütött puska, mellyet Robertson maga lött el a dereglye párkányról, épen apró golyókra volt töltve s azok épen az indus fejedelem oldalát találták keresztül lyukgatni.

A vad nép egyszerre böszült ordítással támadt a tengerészekre; nyil és közáport szórva ellenük s halcsontos dárdával ölle le a véletlenül megtámadottakat.

Robertson bátor volt és vitéz. Tiz ember volt vele a dereglyén, tizenöt Georges-al a pataknál. Ő maga a hajó kormányán állt, s fegyverével száz ember ellen védte a dereglyét, míg hajósai megfeszített erővel tölték azt csákyákkal a lengő vízre. De még akkor is nagyobb gondja volt arra, hogy Georges-al és legényeivel mi történik? mint saját veszélyére. Azokat körülfogták az indiánok; menekülniök lehetetlen volt. A dereglye végre a hullámon lengett, egy utolsó sorlövés tizenegy fegyverből szétsepré a támadókat egy pillanatra; egy hajitódárda süvöltött még feléjük a partról, épen Williams válla fölött repült el, s egy háta mögött álló legény fejébe furódott, az kibukott a vízbe.

— Egygyel is kevesebb: mormogá magában Robertson. A többi nyomta az evezőt. A dereglye sebesen távozott el a parttól. Robertson elégületen szemlélé, mint mészárolják le az ott maradtakat a böszült vademberek. „Tizenöt, tizenhatal, tizenhét, kevesebb.“ Egyik főosztályos is ott veszett.

E pillanatban egy úszó ember feje bukott fel a dereglye mellett a vízből: Georgesé volt. Georges gyakorlott buvár volt, a vad viadal kezdetén rögtön a vízbe veté magát s a víz alatt menekült észrevétlenül a dereglye után.

Nevetve emelé fel arcát Robertsonhoz, kezével a dereglyébe kapaszkodva gunyosan mondá neki:

— Élek ám, patronus uram, nem veszem el.

(Folytatás következik.)

Keletindia rövid ismertetése.

(Folytatás.)

IV.

A hindu nép miveltége társadalmi, erkölcsi és irodalmi tekintetben a brahma vallás tanaiban öszpontosul. — A brahma vallás azonban nem minden népfaj elfogadott vallása; — legelterjedtebb India nyiltabb, népesebb térein és a városokban; ott is a legfeltűnőbb különféleségekkel, mi által több felekezet keletkezett.

Himalaya környékén és Ceylon hindu lakói a budha vallást követik. — Azonkívül a mongol uralom alatt sok hindutörzs az izlamra térítettett, — melly a brahma vallás után legtöbb hívőt számlál. — A hindu nép vallásához ragaszkodó, rajongó, babonás; — majdnem ezeréves küzdelmeiben, idegen hódítók járma alatt szenvedni tanult, s e szenvedés, nagysága romjain sokszor bámulattossá tevő; ősei szent hitét mint ereklyét meg tudván őrizni, e hitében nyugodtan képes türni mindent; de képtelenné is lőn felfogni azt, mi igazán nagy és nemes egy nép életében. — Ha találkoznak is, kik szellemi felsőbbtségben állanak nemzetök egyesei felett, s az európai miveldés magasabb fokát elérték; de a nyers tömeg napról napra alább süllyed a rajongás, vakhit és bálvány-imádás sötétségébe. — Valóban csodálni lehet, miért nem tesz a keresztényen vallás tana e népnél eredményesb hódításokat. — Az európai közlekedés, kereskedés, intézmények, csak századok múltán fognak a hindu nép miveldésére hatályos befolyást gyakorolni.

India ipara az ősi időkben nemesak feltűnő volt; de sok tekintetben az előhaladó népeknek példányul szolgált. — A földmivelés

Ganges vidékén, Pendsabban, Kasmirben tökélyre vergődött, terményekben felülmulhatatlan gazdasága, ipara az ős világ leggazdagabb birodalmává emelték; kül- s belháboruk azonban, melyek e birodalmat ezer éven át szakadatlanul pusztították; földművelésére, iparára kártékonyan hatottak; legközelebb pedig az angol ipar tökéletesen háttérbe szorította.

Mindamellett India jelenleg is tömérdek természetményt szállít idegen országokba, e szállítmány napról napra növekedésben van, mint rizs, gyapot, indigo, opium, cukor, dohány, kávé, thea, bors, fahéj; drága faanyagok, selyem, vas, gyémánt, tevék, elefántok s más házi állatok, melyek között említésre méltó a kasmiri kecske. — Selyem s gyapju szövetek készítésében nevezetes helyek Daka, Madras, Lahore, Kasmir városok; végre fegyverneműekben, melyek sajátos készítési modoruk miatt féltünők, nevezetes szállítmányokat szolgáltat.

V.

Keletindia, a sikkiek birodalmának egy része, Nepaul a Himalaya és Bhotan China határán fekvő tartományok kivételével mind angol birtok; — mely 58,000 négyszög mértföld területen 140 millió lakost számlál. — E roppant birodalom viszonya Angolországhoz

kétféle, vagy olyan, melly attól közvetlenül, vagy olyan, melly attól közvetve, a keletindiai társulattól azonban közvetlenül függenek. — Az elsőhöz Ceylon, az utóbbiakhoz tartoznak Keletindianak minden egyéb tartományai.

Fáradhatlan tevékenység, politikai ügyesség és harci szerencse okozta, hogy egy kereskedelmi társulatnak sikerült a föld egyik legnagyobb, leg- gazdagabb birodalmát megszerezni; — és azt néhány fizetéses hivatalnok által kormányozni. Az anyaország erkölcsi tekintélyén, politikai befolyásán kívül a társulat zsoldjába csak 30,000 katonát adott rendelkezése alá. — Az angol kormány védelme alá vette a társulatot és a birodalom igazgatására némi befolyást gyakorol ugyan; azonban minden husz év után megújítandó szabadalmi levél nyomán, a társulat felsőbbbségi jogát (szuverenitását) kormányzati tekintetben a tartományok felett elismeri, átengedi.

A legfelsőbb hatalom egy, az igazgatótanács által választott, az angol kormány által megerősítettnek szokott kormányzó személyében özpontosul; — kinek jogában áll, háborut üzeni, békét kötni, törvényeket alkotni a birodalom érdekében; — lakhelye Kalkutta, India legnépesebb városa, 1,200,000 lakossal. — A birodalom pénzügyi, rendőri és törvénykezési ügyeit két államtitkár kezeli, kik született angolok. — Az alárendelt hivatalokra benszülötteket is alkalmaznak.

A hinduk törvényei a régi időkben is használt Dharma — Sastras-ban; a mohamedánoké e Korán-ban foglaltatnak, de csak polgári ügyekben; — büntetőtörvényeik angol elvek alapján kidolgozva használtatnak.

Az indiai társulat hadereje tengeren 15 hadi-hajóból, szárazon 250—300 ezer emberből áll; kik között 30,000 angol katona, a

többi benszülött és szepoy vagy sipahi nevezet alatt a társulat keletindiai hatalmának főtámaszát képezi.

Miként említve volt, Keletindia tartományai, kevés kivétellel, az indiai társulattól függenek; a függés fneve kétféle, vannak ugyanis: a) *hábéri* államok, melyek az angol felsőbbbségi jogot (szuverenitás) elismerik, magukat annak alárendelik, bizonyos öszveg adót fizetnek. (Ezek az úgynevezett „*protected States*“). — b) *Szövetséges* tartományok, melyek bizonyos időszakban angol védelemre szorulván, tartományaik egy részének átengedése mellett szerződésileg az angolok szövetségesei levének, azokat háboru esetére vagy hadsereggel vagy évenként fizetendő adóval segíteni kötelesek, miért is a kormány őket védelméről s pártolásáról biztosítja. (Ezek az úgynevezett „*subsidiary States*“). — P. G. (Vége következik.)

A „Tiszai vasut“ fölszenteltetése.

Itt veszi az olvasó a „Csik-Szent-Király“ tiszavasuti mozdony fölszentelésének rajzát. E szertartást, mint erről a közönséget annak idején értesítettük, a nagyváradi püspök ő méltósága, az illető egyházi segédlettel, a debreczeni indoháznál e végett készült pompás sátor alatt végezte, latin nyelven tartott egyházi szónok-

A tiszai vasut fölszenteltetése.

lata után, a mozdonyt körül beszentelvé, a sátor közepén álló imaszékhez járult, mellyben ő csász. kir. Fensége Albrecht Fő-kormányzó ur ült. A szertartás egy hatalmas „éljen“ nel lön befejezve. Miután a tiszai vasutról több képpelisszándékunk a t. cz. közönségnek kedveskedni, megragadjuk e jelen alkalmat, néhány szóban e vasutnak már is, de később még inkább tapasztalható anyagi és szellemi hatását ecsetelni. — Mi e vasut megnyitásában a vállalkozás és iparösztön ébredését üdvözöljük. Azok, kik a tiszai vasut elén állanak, jobbra a magas aristocrazia tagjai, és így azon osztályhoz tartoznak, mellyet csak néhány évvel ezelőtt a „két garasos“ adónak sem birt hazánk legnagyobb államférfia megnyerni. A jelen vállalkozási jelenség azt mutatja, hogy magas aristocriánk nemzeti jólétünk felvirágzását nem kívánja többé az annyit emlegetett áldozatkészség nemes, de végre is bizonytalan és zaklatásokkal kimeríthető hullámszására birni, de kezet fogva a pénzügy embereivel, hasznát kívánja venni a mercantilis ismereteknek s az anyagi befektetések nem utolsó gyümölcsöző eszközének tekinti az államgazdasági értelemben vett speculatiót. És ez nagyon helyesen van így. Ezt hozza magával a hasznosítás elve, melly Angliát nagygyá tévé. E vállalkozási jelenségnél hazánknak és nemzetiségünknek új korszaka kezdődik.

A magas aristocrazia nem akar többé külön válni a nemzettest többi osztályaitól, de épen az által, hogy vagyonos iparosokkal és pénzemberekkel kezet fog, maga elismeri és szentesíti egy erős közép-rend kifejlődhetését, melly jövendőnknek legbiztosabb záloga. Mert miután a jobbágyok felszabadításának önkénytes, nemes és nagy munkája valósággá lett, nem vala egyéb hátra, mint megtalálni azon kapcsolatot, mellyek a nemzetet kiváltságolt és nem ki-

lata után, a mozdonyt körül beszentelvé, a sátor közepén álló imaszékhez járult, mellyben ő csász. kir. Fensége Albrecht Fő-kormányzó ur ült. A szertartás egy hatalmas „éljen“ nel lön befejezve. Miután a tiszai vasutról több képpelisszándékunk a t. cz. közönségnek kedveskedni, megragadjuk e jelen alkalmat, néhány szóban e vasutnak már is, de később még inkább tapasztalható

váltságos osztályaival együtt, egy tömör és erős testté forrasztják. Mint a jobbágyok felszabadításának ösvényén, e téren is a birtokos nemesség volt hivatva impulsust adni, és mi mindnyájan szerencsésnek vallhatjuk magunkat, hogy a magas nemesség e kulcsot az anyagi vállalatok élére állva megtalálta.

Ha a magas nemesség továbbra is meg akarja azon előkelő helyet tartani, melyet a nagy ősök karddal kezökben kerestek, az angol lordok példájára, neki is gyapjuzsákra kell ülnie; és ha van nemzetiségünknek jövedője — a minthogy van is — az csak úgy lehet gyümölcsöző, ha Nyugat-Európa polgárisodását, véréből való vérréj és csontjából való csonttá igyekszik változtatni az által is, hogy mint eddig keleten a politikai államélet zászlaját lengeté, most ismét egy korszerű zászlót ragad kezébe, mely az ipar és kereskedés elveinek terjedése által közel és távol eső népeket egymás közelébe von, s azokat a polgári jólét és anyagi felvirágzás jótéményeiben részesíti.

Illy meggyőződésben élve kettős örömmel üdvözljük a tiszai vasut megnyitását!

Sz. J.

Sok gazdag hindu költözik ide élte alkonyán csak azért, hogy itt zárhassa le szemét az örök nyugalomra, mert szerinte innét egyenes országot vezet a mennyek országába. A leggazdagabbak itt pagódot, sőt zárdát tartanak a brahminok és fakirek számára, avagy megbizottat helyettük és az ő lelki üdvösségükre, hogy a vallási szertartásokat teljesítse.

Az ájtatos bucsus csak 15 nap alatt végezheti el azon szertartásokat, melyek által bűneiből teljesen kitisztulhat. Ez által a brahminok igen megdögödtek, úgy hogy még most is 8000 házat bírnak a városban.

A mahomedánok a lakosságnak csak ötödrészét képezik; bennszülött keresztyén csak 300 lakik itt. A város főistene „Mahadó, a föld ura.“ A brahminok száma 32 ezerre, a fakireké 7 ezerre megy.

Minél szebb a város kívülről tekintve, annál kellemetlenebb benyomást tesz annak belseje, szűk girbegurba ronda utcáival. Egyébiránt sok jeles épülettel is bir, 1000 hindu temploma és 330 mecsete közt sok igen szép található. Illyen a nagy mecset, melyet a 17-ik században Orangsib egy régi pagód romjaira építettett a mahomed uralom emlékére. A hindu templomok közt legjelesb a Biazvaia-pagód. Egyik legérdekesebb emlék továbbá a csillagvizsgáló, mely állítás szerint sokkal előbb épült, mint a mahomedanok ide benyomultak. Udvarában roppant napóra látható, melynek mutatója 20 láb magas.

Benares. (Keletindában.)

Benares.

Benares Indiában a brahmavallás legnevezetesebb tűzhelye és Kalkutta után legnépesebb is; a hinduk Mekkája, azért a *Kasi* tiszteletnevet is reá adták, mi annyit jelent, hogy *fényes*. Vidéke felette termékeny, de nem kies, nem regényes. Fekszik a Ganges folyó balpartján, mely itt már jó széles és színe zavaros. A város félhold-alakban terül el, a hinduk egyik legnevezetesebb fürdőhelye, hová bucsut járnak, hogy itt a Ganges szent vizében megfürödvén, ez által megtisztuljanak bűneiktől. Istenes cselekedetnek s az ég előtt nagy érdemnek tartatik, ki itt fürdőhelyet épített a bucsusok számára. A gazdagok azért nagy palotákat emelnek a folyóparton, melyekből 50—60 lépcső vezet le a vizig, mely tele van szüntelen ájtatos fürdőkkel, kik ott különféle mozgásokat visznek véghez, tombolnak, tánczolnak, virágokat hintenek a szent folyóba, nagy korsókat meritik meg.

Benares fekszik a bengali presidensségekben; lakosai számát 185,000-re, házeit pedig 30 ezerre teszik, melyek részint kőből, részint agyagból, sárból épülvén. Ezen kívül folytonosan nagyszámú bucsus tartózkodik itt. Ezek legfényesebb napja a Davalli ünnep, mikor is az egész város kivilágításban uszik. Ugy számítják, hogy itt átalánvéve naponként 10 ezer, nagy ünnepek alatt pedig 100 ezer zarándok fordul meg.

Általán Benares régi széke az indus miveltségnek, tudományosságának s a hinduk számára most is olly főiskolája minden tudománynak, mint millien a mahomedánok számára Kairo Egyiptomban. Sok hindu elemi iskola és egy kollegium áll itt fenn, melyen az angol kormány által fizetett 10 tanár folytonosan 200 ifjút oktat az írás-, olvasás-, számolás-, hindu törvény-, a hindu szent irodalom-, a sanskrit nyelvben, a csillagászatban és csillagjós-lattanban.

Ipara virágzó, kereskedése élénk. Nevezetesek az ötvös művek, a fagyap- és selyem-szövetek, a kereskedésben *Kinko* név alatt előforduló arany- és ezüstkelmék, és a himzett bársonyturbánok. A gyermek-játékszer készítésre nézve a város valóságos hindu Nürnberg. Egyszeremind központja az angol és mindennemű árukkal Észak-Indiába folytatott kereskedésnek. Végül megjegyzendő, hogy az angol keletindiai társulat sok letett és nyugalmazott indus fejedelem (radsah) és kényurnak (nabob) tartózkodási helyül e várost jelölte ki, mi annak fényét nem kissé emeli.

Benares a többi városok példájára szintén fellázadt, de az angolok csakhamar elnyomták s ezután s most a hadviselés alatt egyik fő átmeneti pontul szolgál.

T Á R H Á Z.

Kakas Márton a színházban.

LIX. Levél. A színházi zenekarról drámában.

Azt mondhatja egy helyen Erzsébet királynéval Laube, (ugy hiszem Exxex grófban) „semmi sem állandó, csak a változás“ (a mi igen szép variatio e themáról: „villámlott a zsendicze“) no ha ez az Erzsébet hallaná azokat a symphoniákat, a miket nekünk drámai felvonások alatt huznak, akkor majd elismerné, hogy van egy állandó dolog, a melly nincs változásnak alá vetve, — és ezek a mi symphoniáink.

Anno 1835-ben, mikor a budai színház florealt, ugyanezeket a nótákat húzták s azóta ugy belevették azok magukat a hegedűbe, hogy csak rá kell tenni a vonót, magától elhúzza; őseink már ezeken ásitottak, e tisztességes, püderes fejű halotti nóták kísérték minden megboldogult drámát a sirba; e bebalzsamozott őszhangok, e halhatatlan énekműmiák öröködnék a pyramisok alatt most is, mikben az újabb kor írói új kincseket keresnek.

Hanem szépek is a becsületben megöszült felvonás-köz-tömő melodiák, azt meg kell engedni. Egy öreg dob, egy kis dob, egy hegedű meg egy klarinet; mindenik kihagyja a másikat beszélni szépen; nem vág egymás szavába: ki ne tudná az egészet könyvnélkül? Van-e vásárra feljáró vidéki hazafi, a ki csak minden Medárduskor néz be a színházba, hogy ne emlékezne erre a nótára: „tradradradra tridridrom; tridritridri tradradrom; czinczin bumm! limlim dumm! lirumlárum, da capo...“ Hát még mi, a kik minden nap halljuk. Igazán szép. Megszolgálta, hogy már penzióba tegyék. A színházi naptárt különösen ezért is tartozik pártolni a közönség, hogy a szegény élélemedett, felvonás közti rokkant nótákat nyugalomra tehessek. Alugyanak már ők mi tőlünk, ne mi ő tőlük.

Azután meg az is baj, hogy a zenekarnak legkisebb gondja sincs arra, hogy mit játszanak azok odafenn? Rendesen így járja: Római darab; patheticus jambusok; rá egy fries kutyakopogó csárdás; — Shakespeari tragoedia; — közben valami vidám quadrill és mazurkapolka; vidám vigjáték mellé keserves melodiák és nyavalyás kinlódiai — azok ott nagy nehezen belé beszélnek a publikumba a magasztos hazafiai lelkesülést, ezek meg rárántják neki a ländlerisch; azok ott felderítik a nézőt; ezek meg elaltatják; a költő kiadja a lelkét munkájában s csufságul elhúzzák neki: hogy „elfogyott a nóta.“

Ha hallgatnának rám, én a mondó volnék, hogy a drámai rendezőnek azt is kellene rendezni, hogy az előadott műhöz alkalmazva micsoda zenerészeket játszanak felvonások között, s ez iránt a karmesterekkel értekezni; vagy pedig, ha ez nem lehet, akkor a karmesterek mondanák meg, hogy az eljátszandó zenerészekhez micsoda darabot adjanak elő az nap? mert így csakugyan fonácul vagyunk.

Kakas Márton.

Irodalom és művészet.

— (Változások hírlapjaink körül.) A „Kalauz“ volt első, ki sikra kelt programmjával, töredelmes szívvel bevallván, hogy eddigi, valóban minden emberi számítást felülmúló csekély előfizetési ára mellett, többé meg nem állhat s azért, ámbár sem bélyeg nem éri homlokát, sem egyéb gondok nem terhelik, lapja árát 1 pftal fölemelni kénytelen. Át fogja ennek szükségét látni mindenki s részünkről teljes sükert kívánunk az új rendszabálynak.

A „Magyar Sajtó“ váratlan, de bizonyosan nem alkalmatlan változással lepte meg a közönséget, mellyről hiszszük, hogy egyaránt fog válni hasznára mind az irodalomnak, mind neki. A „M. S.“ újévtől kezdve nagyobbított alakban s tartalommal, de nem naponkint, hanem hetenkint háromszor fog megjelenni. Ez által lehetett elérnie azt, hogy a nagy politikai lap a bélyeg hatásán kikerülje s nemhogy drágább lenne, sőt tetemesen olcsóbbá válik, miután ezentul nem fog többé kerülni 12 pftal évenként. A program azt is említi, hogy hetenkint meg fog szólamlani a „M. Sajtó“-ban Kakas Márton is. az ő ismert jó indulatu, elmés gunyával és csipkedésével. Mi azt hirdettük egyszer, hogy Kakas Márton majd a „Nagy Tükör“ szerkesztését fogja átvenni, de most ugy látszik, Márton bácsi másképp gondolta meg magát s nem vágyva a szerkesztői dicsőségre, a „M. Sajtó“-ban is csendes munkatársként fog működni. — A ki azonban ugy gondolkodik, hogy Kakas Márton barátunk ez új szövetség által a „Vasárnapi Ujság“-nak fog kellemetlenséget okozni, igen csalátkoznék. A „Vas. Ujság“ Kakas Márton szülőhelye és eredeti hazája; mellynek ő ezutánra is fentartja hűségének legnagyobb, legnemezebb részét.

A „Pesti Napló“ is új színbe öltözik. Pompéry János kijelenté, hogy a lap szerkesztésétől visszalép, hogy egyszerű munkatárassá változván vissza, a szerkesztői széklet b. Kemény Zsigmondnak engedi át, kit e helyen már azelőtt tisztelt a közönség s ki már e hó 10-én veendi kezébe a gyeplőket. Akkorra várjuk az új részletes programot is.

A „Magyar Néplap“ elhagyja eddigi 4 edrét alakját s nagy folioban fog megjelenni, mint eddigi, kétszer hetenkint; egyéb változtatást nem hirdet, kivévén az árakét, mellyek félévenként 3 pftól szintén 4 pft-ra emelkednek.

A többi lapok megjelent programjaiban eddigi semmi lényeges újításokat nem vettünk észre.

Egyébiránt, akarod-e tudni, türelmes olvasó, hány magyar lapra lehet jövő félévre kilátásod? Elmondjuk őket ártatlan betűrendben, ha mindjárt a legesleg végére jutunk is a mi Vasárnapiunkkal. Ime itt vannak:

1. Folyóiratok: Budapesti Szemle, Család és iskola, Család könyve, Hazánk, Magyar Évlapok, Magyarlóni Természetbarát, Magyar ősök csarnoka, Nyelvészeti füzetek, Sárospataki füzetek, Új Magyar Múzeum.

II. Heti- és napilapok: Borászati és szőlőszeti lapok, Budapesti Hírlap, Családi lapok, Délibáb, Divatcsarnok, Falusi Gazda, Férfi divatközlöny, Gazdasági lapok, Győri közlöny, Hölgyfutár, Kalauz, Kath. néplap, Kerti gazdaság, Kolozsvári közlöny, Lapok a lov. és vad. köréből, Magyar Futár, Magyar néplap, Magyar Posta, Magyar Sajtó, Napkelet, Nővilág, Orvosi Hetilap, Pesti Napló, Politikai Ujdonságok, Religio, Szépirodalmi közlöny, Tanodai Lapok, Törvénykezési Lapok, Vasárnapi Ujság. (Összesen 39 darab.)

Bocsánat, ha valakit kifeleedtünk volna, — a min nem is lehetne csudálkozni. Meg kell említenünk, hogy ezeken kívül tudunkra még három lap van eddig keletkezében, u. m. egy „Pesti prot. közlöny“, egy „Kecskeméti prot. közlöny“ s egy „Temesvári hetilap“ — mellyekről már többször volt említés. S e roppant sokaságban nincs egy kritikai lap, nincs egy humoristico-satyricus lap — pedig mennyire volna dolga mindkettőnek!

— Szépirodalmi lapjaink is hirdetik már műmellékleteiket, mellyekkel előfizetőiknek új évre kedveskedni szándékoznak. Kettőt ezek közül mi is láttunk s örülünk, hogy örvendetést mondhatunk rólok. Az egyik a „Hölgyfutár“ műmelléklete „Petőfi Debreczenben“, Orlai Petrics festőművésznünk azon szép képe után másolva, melly a mult nyáron a műrtatban általános figyelmet gerjesztett s mellyről annak idejében lapjaink is szólottak. Az eredeti olajfestmény után köre rajzoló Molnár József, nyomtatott Rohn intézetében. Nem kételkedünk rajta, hogy ez élénk hatása, csaknem megható mű igen kedvező fogadtatásra fog találni, a mit az teljes mértékben meg is érdemel.

— A másik, mellyet szintén volt alkalmunk látni, a „Napkelet“ újévi melléklete, egy meglepő nagyságu történeti kép, a „Hunyady-ház diadalünepét“ ábrázolja. E műben, melly a Hunyadyház minden tagját tünteti fel élénk csoportozatban; egy hazai fiatal festési tehetség ébreszt maga iránt szép reményeket. Neve Vízkelety Béla, kit már a műtárlatból is ismertünk. A képen vázolt eszme szerencsés gondolat s teljesen megérdemli a művészi erőkiegészítet. A Napkelet e képe nagyobb a műtárlat ismert műlapjainál.

— Több lap írja, hogy Simonffy Kálmán zenébe foglalta Jókai „Dózsa György“éből azon szép dalt, mellyet mutatóványképe lapjaink is közöltek.

— Igen becses gyűjtemény az, melly mult heten Ráth Mór könyvkereskedésében „Erkölcsei példák“ czim alatt jelent meg „egyházi és világi népoktatóknak használatul, másoknak hasznos olvasmányul.“ Szerzője Alvinczi Ferencz. E munkát, mint halljuk, a Szent-István-Társulat is pártolása alá vette s a lelkészek, tanítók s általában a r. kath. hívek igen tanulságos és érdekesen oktató olvasmányt nyertek e majdnem 600-ra menő, erkölcsi alappal bíró, többnyire történeti adoma gyűjteményében. A 30 ivnyi, csinos kiállítású kötet ára ez év folytán 2 pft., utóbb 2 ft. 40 kr.

— Megjelent a „Család könyve“ VII. és VIII. (ez idei utolsó) füzete. E kettősfüzet mindegyiknél bővebb és tartalmasabb s két kép ékesíti; egyik a „Gyémántmosás“ (kőrajz), a másik „Ninon de Lenclos“, az egykori híres szépségű francia nő aczélmetszetű arcsképe. Bő tartalmából megemlítjük a következőt: Földünk alakja és sulya. Hunfalvy J. Bécs ostroma 1683. Ladányi G. A végzetes tallér. Bernát G. Planche Gusztáv életéből. G. Égi háboru. Benedek J. Jalapa. Mayerfi I. A liszt. Jenevai L. Afrikából Brassai. A magyar leányok francia társalgása. Keserű P. stb. stb. — Örömmel értjük e füzetből, hogy a Család könyve szerkesztői, Greguss Ágost és Hunfalvy János e derék s általunk is sokszor méltó dicsérettel említett folyóiratot jövő évre is folytatandják s erre nézve új előfizetést nyitnak Budapesten 4 ft. 20 kr., vidékre postán 5 fiával. A folyóirat három évi fennállása óta a közönség bizalmára érdemesnek bizonyult be.

○ Nagy-Váradról küldetett be hozzánk: „Megtörtétek és megtörténetek.“ Irta Lauka Gusztáv. Két kötetben. Ára 1 ft 40 kr. p. p. mellyért Nagy-Váradon a szerzőnél is megrendelhető bérmentes levélben, mire aztán az illető példány a postán fog megküldetni. Lauka G. nevető muzsája e két kötetben teljes erejében lép föl s számos barátai igen mulatságos időtöltésre tehetnek általa szert.

○ Megjelent „Általános Országállapot.“ Irta Sasku Károly. Ára 20 pkr. A szerző 10 pkrjával egyszersmind előfizetést hirdet illy czimű munkáskára: „Többszörözés és többszötás (vagyis hatványozás és gyökvonás), egyszersmind a fokszámok (logarithmusok) alapjának táblája, mind az egész, mind a tört számokra nézve, a hiány vagyis visszásjegyű számokra is kiterjesztve, mind határozott (arab), mind általános (betű) számjegyekkel.“ Az előfizetések Ráth Mór könyvkereskedésébe küldendők bérmentett levelekben.

Ipar, gazdaság, kereskedés.

** (Új találmány.) Scheibel ur Pesten, egy gőzfürdő tulajdonosa, olly anyagot talált fel, mellyet ha a gőzgépek kazánjába dobnak, az ezekben képződött kazánok egészen feloszlik. A kazánok gyakran oka a kazán szét-pattanásának s ez által gőzgépeknél, vasutakon, gőzhajókon nem egy szerencsétlenségnek szülő anyja. S e találmány azért világszerzte nagy figyelmet fog gerjeszteni, mellyre hallomás szerint Scheibel nr már nyert is szabadalmat.

○ (Téztás-étel-gyárt) akar állítani egy itteni műmalomtulajdonos. Hogy vajjon réteseket és csuszát, szalonnás gombócot és lepényt fog-e készíteni? az még nincs kimondva.

** (Az erdélyi földtermény- és iparműtárlat) nov. 18-án nyit meg és 22-ke d. u. 4 óráig állott nyitva. Ez idő alatt 2000 látogatója volt, 25-én a

kiállítás költségei fedezésére részint megvásárolt, részint felajánlott nyers és iparcikkek kisorsolása ment végbe. Elkelt 200 sorajegy 6 kr-ával; a nyerevények száma 7—800 körül. 27-én az érmek, oklevelek lőnek kiosztva. Ezüstérmét 13, bronzérmét 37, első és másodrendű dícsérőoklevelet 121 kiállító nyert. A tárlat, bárha illy terjedelemben első kísérlet volt, jó eredmél, s szakovatottságra mutató ügyes kezelés mellett folyt le. Elfogadtatott jövőre azon eszme, hogy a tárgyak kiállítás előtt bíraltassanak meg, még pedig a kiállítók neveinek titokban tartása mellett, részint hogy a közönség már megbírt tárgyakat lásson, részint hogy a kitüntetésekben a részrehajlásnak még csak gyanuja is eltávolíttassék. Örömmel üdvözljük erdélyi testvéreinket ez új és sikerrel megkezdett téren, s kívánunk hozzá sok jó és nagy eredményt. Az ezüst- és bronzérmét nyert kiállítók neveit közölni fogjuk a jövő számban, addig is jelen sorainkat gr. Mikó Imre részint lelkesítő, részint szomorító e szavaival fejezzük be: „nálunk sem a gazdasági, sem a kéz- és gyárműipartéren, nem a munkás szellem, nem a jó izlés és alkotó képesség, nem is a kitartás hiányzik; hanem először is, másodsor is, harmadsor is a pénz, azaz befektetési és üzleti tőke, hiányzik a piac és a mi ide viszen, a vasut!“

* * (A kolozsvári gazdasági, termény és ipartárlaton) mint már említettük is, leggazdagabb a gyümölcskiállítás volt, ezután következett a kézműipar és bortermelés osztálya; Erdély olly gazdag bányászata elég szegényül volt képviselve. A borok kirakatát Széchenyi és Vörösmarty mellszobrára ékesíté. A gépkiallítás Simó Ferencz egy egészen új szerkezetű ekemintája vonta magára a figyelmet; Rajka gyárából is jeles ekék s egy czélszerűnek mutakozó cséplőgép is volt kiállítás.

M i u j s á g ?

— Mai számunkkal küldjük szét a „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ jövő félévi programját s különösen ajánljuk olvasó közönségünk eddig tapasztalt szives jóindulatába.

* * (Fáy András) nov. 29-én ülte meg 50 éves irói pályájának emlékülnevet, melly minden zaj nélkül ment végbe s a diszes hölgykoszorun kívül csak hozzá legközelebb álló barátai és tisztelői vettek részt benne. A pohárköszöntéseket üdvözlő vers és szaválás követte. Az egész haza ismeri az érdemes férfinak úgy az irodalmi, mint a társalmi és politikai téren maga után áldásos nyomokat hagyó működését, szives örömet mondja el azért az érdemekben megdöszült férfunak utólagosan velünk együtt minden hazafi őszinte, igaz üdvözlését. Igen jó hatást tett általánosan, hogy az akademia külön küldöttség által üdvözlé érdemes tagját, a nemzeti színház pedig a „Régi pénzek“ című vizjáték előadásával ünneplé e nap emlékét.

⊙ (A nemzeti színház) igazgatója gr. Ráday G. olaszországi utjából már visszaérkezett s az intézet vezetésének kormányát ismét kezei közt tartja.

* * (Kubinyi Agostont) Amsterdamban a „Natura artis magistra“ című állattani társulat tisztelői tagjává választá s megküldé neki az e kinevezésről szóló holland nyelven irt oklevelet.

* * (Magyar László) Afrikában utazó hazánkfia tudósításokat küldött az akademiának, mellyek ez évi martius végéig terjednek. Naplójának egy része is megérkezett, a többi maga fogja elhozni, ha szándéka szerint 15 évi távollét után szerencsésen megérkezhet. Uti jegyzeteit térkép kíséretében „Uti napló“ czim alatt szándékozik közrebocsátani.

* * (A hegyek egerét szűlték.) Már több év óta hirdetéik az ujdondások — hogy a sóház irányában a Gellérthegy alatt ekkor meg ekkor már elkezdi egy hajóhid beállítását, a városi tanács már minden intézkedést megtett és így Budapestet ezután két hid egyesíti. De mind ebből mai nap sem lett semmi, hanem mint bizonyosat azt kezdik beszélni, hogy a nevezett helyen a jövő tavaszra a két part közt gőzhajó fogja a közlekedést fenntartani. Mi ugyan jobb szeretnők a hidat, de ha nincs, hát jó lesz a gőzhajó is, csak aztán legalább ez lenne igazán.

* * (A csengettyüzénészek) kik Pest sör- és vendégházaiban olly nagy közönséget kolompoltak össze, lemennek Aradra, s mulattatják a színház közönségét addig is, míg az ottani szinigazgató nagyobb meglepetéssel állhat elő. Hir szerint a nevezett igazgató Bécsbe utazott, hogy ott válaszon a neki ajánlott 4 primadonna között.

* * (Bukarestben lakó magyar testvéreink) casinót nyitottak, mellynek igen szép helyisége és már is 90 tagja van, mindamellert, hogy a tagok évenként két aranyat tartoznak befizetni. Bizony tultesznek Oláhországban sok tősgyökeres magyar városon. Az említett bukaresti magyar casino „Hunnia“ nevet visel, és a bukaresti magyarság életrevalóságának, honszeretetének legszébb tanubizonyosága és a jövőbeni fennmaradásának is nagy kezessége.

⊙ (A bécsi nagy ujságok) rettenetesen hallgatnak — mintha csak új év után nem is akarnának megjelenni; hogy fogják-e az árt fölemelni vagy tetelesen alább szállítani? — minderről még eddig igen keveset szólnak; talán csak azt várják, hogy elébb a magyar lapok feküdjenek le szépen s más világra? Azt ugyan hiában lesik. (De bizony már megszólaltak s egyre emelik fel áraikat. Szerk.)

— (Útcai szemét és trágyadombok.) A rend és csinosság kellemesen hat az emberre: ellenben, akár a házban levő, akár azon kívüli a tisztátalanság undorító. Vannak az alföldön helységek, mellyeknek utcái tán századok óta, szemét és trágyadombokul használtatnak s azoknak lakosai most sem ébrednek fel rend és tisztaság eszközésére. Ezt a Jászág több községében, sőt annak fővárosában is, léghőkelebbi utazásom alkalmával szememmel láttam; s midőn illyesmit egy templom közelében is tapasztalék: rosszul éreztem magamat. Ezen privilegiált rendetlenség megszüntetésére legtöbbet tehetnek az illető helységek előljárói. A nagy-káti cs. kir. járásbírósi hivatal intéz-

kedett már egyszer ez ügyben kerületében s volt is jó foganatja. De sokan csak a szigorubb rendeleteknek szoktak engedelmessékedni. Hogy pedig minden utca, szemét- és trágyadomboktól tiszta legyen, mind izlés, mind rend tekintetéből nagyon ohajtható. — Közli M.

— (Életbiztosítási adat.) Épen most hallunk egy esetet, melly az életbiztosítás hasznosságát és sürgető szükségét igen élénken előtűnteti. Ugyanis egy, tökéletesen ép, erős testalkatu s csak 35 éves kereskedő s családátya, e napokban ideglázban hirtelen elhalt. — A gyászoló család némi vigasztalására azonban, a korán elhunyt családfő ezelőtt 3 évvel itt Pesten, a cs. k. sz. Riunione Adriatica di Sicurtà közügynökségénél (Weisz Bernát és társánál) elhalálása esetére tíz ezer pftot biztosított családjára részére, mellyért a fentebb idő alatt csak 750 pft. fizetett volt be az intézetnek, s mellyért most a hátrahagyott számos család az említett biztosított szép összeget kapja meg, s annál inkább áldani fogja a boldogult gondos atya emlékét.

— (Könyv-adakozás.) Havas József cs. k. helytartósági tanácsos ur, mint már korábban említettük, „Utazás Német-, Francia- és Olaszország nevezetesebb vidékein a mezei gazdaság érdekében“ című munkájának 800 példányát a honi gymnasiumokban tanuló ifjuságnak ajándékozta. Az illető példányok a mult hetekben a cs. k. helytartóság utján a pesti evang. gymnasiumhoz is leérkeztek, olly meghagyással, hogy 1 példány az intézet könyvtárába tétessék, a többi 5 azon tanulók közt osztassék fel, kik a mezei gazdaság iránt legtöbb hajlammal viselkednek. Szakértő férfiak úgy nyilatkoznak e munkáról, hogy az igen alkalmas ifjusági olvasmány, miután az utazási leírás benne vonzó s gondolkozásra ébresztő, az egészből honszeretet hangja szól s következésképp nemesítőleg hathat a fiatal kedélyre. E körülmény nagy mértékben neveli a nemeslelkű adományozó ajándokának becset.

— Szent-Márton-Kátáról arról tudósítanak, hogy ott egy a mai kor igényeinek megfelelő csinos új község ház épült ez idén. Harmincz év óta mindig készülték rá a kátariak. De végre erősen rájuk parancsolt a szükség, mert a régi község ház — mint tudósítók írja — már ugy nézett ki, mint azon gazdátlan házikó, mellynek sem teteje, sem kéménye, romladozó falait is csak az imádság tartja. Az új ház építése körül legtöbb érdeme van a község érdemes birájának s jegyzőjének.

— Bajáról arról panaszkodik tudósítók, hogy ott — dacára a szűk időnek — még mindig nagy pazarlással ülik meg a lakodalmakat. Az itteni nép nem tágit arra nézve, hogy hét vármegyére szóló hatalmas lagzit ne adjon, ha mindjárt rámege az illetők háza is. — Van Baján nehány hét óta színésztársulat is, Nyiry igazgatása alatt. A zártszékek bérlői meglehetősen számmal vannak, mi elég fáradságába került az igazgatónak, míg összeze-rezhetette. Sok szerencsét kívánunk neki továbbra is. De tudósítók fél, hogy Nyiry is Latabár sorsára jut, ki mult évben minden utca-sarokra ezt nyomatta: „A naponkint növekedő jövedelmetlenség miatt kénytelen vagyok e nemes város közönségétől megválni és még a bérltet sem bírván eljászani, az illetők sziveskedjenek B. B. urhoz menni, ott az előre lefizetett összeget fölveendők.“ Bizunk Baja lelkes közönségében, és kívánjuk az illető színésztársulat erélyét, hogy ez eset ne ismétlődjék.

— Késdi-Vásárhelyről, nov. 24-ről írják: Folyó hó 22-én az ujjon fölépített városház ünnepélyre az itteni ev. ref. templomban isteni tisztelet, és az említett épület nagy teremében a templomból kijöves után „polgári ebéd“ tartott; hová a város minden tisztos polgárai meghívandók lettek volna; de fájdalommal említi tudósítók, hogy a megjelenhetési jog sokaktól, kik arra méltán számot tarthattak volna, megvonatott. Ugyanazon alkalom ünnepeére nov. 28-án táncvizgalom is tartott. Záradékul említi tudósítók, hogy az itteni ev. ref. ekklezsia ujra épített tornyába is Westfáliából Bochumból 22 mázsa nehézségű három acél harangot hozatott, mellyeknek csinosága a hives reményének teljesen megfelelt. A toronybai föllállítást a város minden lakói ohajtva várják, sőt a vidékről is számosan jönnek a harangokat meglátogatni.

— (Hála nyitvánítás.) E lapok olvasói tudják, hogy hevesmegyei Atkár helység ez évben porrá égett. Reményilem, nem bántom meg most azok szerénységét, kiknek a leégett s elárvult atkáriak nevében, nagy segedelmet eredményező fáradozásukért, ezennel nyilvános köszönetet mondok. — Hála s köszönet Horner István Gyöngyös kerületi orvos urnak, ki e szerencsétlenség után, számos foglalkozásai mellett is, azonnal maga személyesen házról házra járván, szép összeg pénzt, s élelmi szereket gyűjtött össze, s legelső volt, ki az égető sebre irt hozott. — Fogadja e szegény nép hálás köszönetét, járásunk erélyes szolgabirája Okolicsányi István ur is, ki a vész helyén azonnal megjelenvén, czélszerűen intézkedett, pénzt s természetmennyeket gyűjtött. Nem mulaszthatom el ez alkalommal torró köszönetemet letenni a gyöngyösi kasinónak is, már több ízben, illyes esetekben tanusított felebaráti szeretetből eredő azon nemes intézkedéseért, melly szerint a tönkre jutottak számára jövedelmes tánczestélyt rendezett, mellynek költségeit maga zsebéből fedezte, — valamint a gróf Walmoden Gimborn 4-ik számú dsidás-ezred nemes tisztikarának, a küldött segélypénz összegért, kik azon visztonynál fogva, mivel ez év nyarán nálunk szállomásoztak, e szegény károsultakról megemlékeztek. Végtére köszönet minden egyes adakozónak, Gyöngyös s Árokezállás városainak s a községeknek, mellyek a vész utáni napokban azonnal pénzt s élelmi szereket küldözgettek a szegény éhezőknek. — Adjon az Isten sok illy meleg keblü emberbarátokat, nyugtassa meg őket azon öntudat, hogy nagyot segítettek, mert nem számítva azon gabonaneműeket, épületfát és zuppot, mellyek kiosztattak, eddig minden egyes volt jobbágy 36 pftban, s minden házas zsellér 30 pftban részesült, s kivéven két-három házat, a többi, ha nem épült is fel tökéletesen, de lakhatóvá tétetett. Atkár (Heves), nov. 30. 1857. — Györffy Ignác, segélyosztó bizottmányi elnök.

Vidéki hírek.

Tasnád (Erdély), november hóban. (Szétteltekintés.) Ezen hónapban számba veszi az ember mindenét, úgy indul a télnek, mert tudja, hogy ezen saharai nagy pusztán — bár egy-egy disznótor, lakodalom, névnap, dalidó, üdítő oázsként lebegnek előtte — nem talál se lombos gyümölcsfára, se szőlőre, se dinnyére, gondoskodik télire ruházatjáról stb. Nézzünk szét mi is a szellemi öltönyök között és a lelket ékesítő ruhák közül mi hiányzik, melyiket kellene megvenni? hogy meg ne fagyjon a mi lelkünk. — No hát mi hiányzik?

Mondjam-e, hogy néhány városunkba letelepedett jobb érzésű iparosaink kívül — kiken a vándorlás igen megtetszik — polgáraink legnagyobb része. — pedig ám mind tehetősök — szégyen megmondani! még a Vasárnapi Ujságot sem ismeri, sem a Falusi Gazdát! bizony pedig tehetné minden czéh azt legalább, hogy ha már egyesek nem akarják a magokéból — saját pénztárából öntagjainak épülésére, évenként azt a néhány forintot feláldozná, mellyért a Vas. és Pol. Ujságot és a Kalauzt meghozatná, így a régi jogait veszített czéh, mint erkölcsi testület, igen szép és tiszteletre méltó tért foglalna el a társadalmi élet mezején, míg így a viszonyoknál fogva elavult, elkorhadt, jogai vesztésén jajveszékölő társulat, a nemzeti művelődésnek csak hátrányára van. Mindenik czéhnek van pénztára: ne vesztegesük lakomákra édes czéhmaster urak, ha egybegyűlünk. — Ez a nemzet jel-szava most „légy takarékos és használj.“ — A szellemi téren, édes czéhmaster urak, még mindig tisztas állás az önöké, csak hogy feleljenek meg hát ezen hivatásuknak; tündököljenek elől a lelkiekben, önöknek még szabad gyűlés gyakorlatuk van, milly dicső tér nyílik önöknek a közművelődés elő és nem hátra mozdítására! Ha, kezdetben nem is nagyban, de legalább az önök érdekeit leginkább megközelítő s képviselő említett lapok meghozatása által tagtársaik előhaladására — működjenek.

Epen ezt tehetné itt az a sok legénység — kikkől művelt s becsületes iparosokat reményl nyerni a haza, ezeknek is vannak külön pénztáraik, sokkal okosabb dolgot tennének így s hasznosabb mulatságot, mint ha heti bérőket imitt amott eltékozzolják. Szébb dolog lenne atyamester uraiméknál szépen összegyűlve az említett lapokat olvasni, hallgatni s belőle okulni, mint saját pénztárukat egy-két dáridóra elfecsérelni. (A kettőt igen jól lehetne egymással megfertetni. Szerk.)

Azt dalolják már illyenkor, hogy

Mulik az ősz, jön a tél,
A fergeteg utra kél, —
Kinek jó a gazdája
Válogat a bundába.

Hej de a két első sorra azt mondják a tanító urak „biz igaz az.“ de a másik kettőre csak felsohajtának, mert még mult évi fizetésük is valahol van, tán kamatra?! dehogy! dehogy! . . nekik hát nem igen lehet a téli bundába válogatni. De nemcsak a tanító urak, hanem mások panaszát is kitrombitáljuk. Ott van a többek közt leányiskolánk roskadozó félben, tele penészszel,

Szinházi napló.

Péntek, nov. 27. „Károly ur bogara.“ Eredeti vigj. ezuttal 2 felv. Irta **Dobsa Lajos**.

Szombat, nov. 28. „Portici néma.“ Opera 5 felv. Irta **Scribe**, zenéjét **Auber**, fordította **Szilágyi Pál**.

Vasárnap, nov. 29. „Lilliomfi.“ Eredeti vigjáték. 3 felv. Dalokkal és tánczczal. Irta **Szigligeti**.

Hétfő, nov. 30. „Don Carlos, Spanyolhon örököse.“ drámai költemény 5 felv. Irta **Schiller** fordította **Kelményi**.

Kedd, dec. 1. „Rendkívüli előadás“ és „Egy nő, kinek elvei vannak.“ Vigjátékok, irták **Degré és Dobsa**.

Szerda, dec. 2. „Régi pénzek vagy az erdélyiek Magyarországon.“ Eredeti vigjáték 5 felv. Irta **Fáy András**.

Csütörtök, dec. 3. Kőszeghi javára „Észak csillaga.“ Opera 3 felv. zenéjét szerzette **Meyerbeer**.

Szerkesztői mondanivaló.

1537. **Bécsbe**, O. B. A díjat elküldtük. Az új rajzra csak később kerülhet rá a sor.
1538. **Somogyba** A. M. — Igen örvendünk, hogy az arczkép oly nagy rokonszenvvel fogadtattott. A levelet azonban nem közöljük, miután az érdemből csak annyit illet minket, hogy egyik kötelességünket teljesítettük. — A Cs. Lapoknak szóló izenet átadására nem vállalkozhatunk.

1539. **Berzeviczére**. Hirlapjaink kérdése sokkal fontosabb, semmint arra néhány szóval lehetne felelni. Lapjaink eddigi s következő számai valószínűleg gyakrabban fognak e tárgyról emlékezni s nézeteink elmondására mi is találandunk tért s időt.

1540. **Bucsrá** K. P. — További tapasztalatait, miket külföldön szerzett, örömezt vennők, főképen mellyek hazai ügyeinkre birnak némi vonatkozással.

1541. **Elhagyatva mindenkitől** . . . Sajnáljuk a keserű panaszokat. Elfogad ön egy jó tanácsot? Nem tudjuk, mikép áll ön a többi világgal szemközt, annyi bizonyos, hogy a muzeák csakagyan „elhagyták“ önt. Ne erőtesse a dolgot, forditson nekik ön is háttat. Mert a kire ezek bölcsőjében nem mosolyogtak, az hiában iparkodik kikénszeríteni mosolyukat.

1542. **A Gellérthez**. Ugy is látja szegény öreg, a mit látnia nem kellene. Ne háborgassuk — legalább ne illy világháborító rimekkel.

1543. **Debreczenbe** K. K. — Köszönettel vettük.

1544. **Bécsbe** V. I. — Örömmel értesültünk soraiból, hogy ön komoly igyekezete felől táplált reményeinknek alapja van s most csak azt kívánjuk, hogy a munka mellynek kiadását elhalasztani már most nem lehet — szintén megfelelően annak idejében e reményeknek.

falai szünetlen a ki és bedőléssel fenyegetnek, s azt akarjuk, hogy leányaink egy olly élet veszélyeztető egészségtelen helyre mind felgyűljenek; s hogy a tanító — ki félve kel fel és nyugszik le — tanítson jó kedvvel? vagy tán arra várunk ezzel is, míg azt a 70,000 ftot megnyerjük?! Kár volt egy jó főgondnok jó szándékát a közügy érdekében tett terveit feláldozni egyesek érdekének. Következetlennek lenni nagy hiba, mert hogy a multat felidézsem, nem minden évtized állit elő egy Vayt, Ballát, Halassit, Bikfalvit, hogy orgonánk, kötornyunk, téres iskolánk és díszes paplakunk épülhessen, s mennyi még a teendő! Álljunk a sikra, nézzük mit tett Kőrös, Miskolcz, Kecskemét stb. tekintsük a kor haladását, nekünk is tennünk kell, vagy ha magunk nem akarunk, állítsunk erélyes egyént a gátra, s legyünk halás elismeréssel a jó, a szent ügyért hevülő s ezt előmozdító irányában!

Volt egy parasztgazda két évtizeddel ezelőtt városunkban, ki ref. sz. egyházunkba, egy pompás papiszéket, tornyunkba egy 13 mázsás harangot készítettett, az iskolának 2 ezer vftot hagyományozott, ezen egyén megérdemli, hogy neve följegyeztések e lapban, neve **Vékony Ferencz**. xxx.

Egyveleg.

(A régi időkől.) Egykor egy dús földesurnak eszébe jutott, jobbágyai jólétéről önszemeivel meggyőződni; elhatározta tehát jószágait bemutatni, de mivel könyörületos jó szívvvel áldotta meg az ég, előre betiltatott minden fényes fogadtatást. E tilalom azonban nem tarthatá vissza birtoka előjáróit attól, hogy a legfényesebben ne fogadják urokat. Mindent szépen elkészítették tehát az ünnepélyes fogadtatásra. A bíró is elkészült ékes beszédre, s ezt az ünnepély megörökítése tekintetéből írásba is foglaltatá, mellyet mentéje zsebében hordott. Történt azonban, hogy mivel a bírónak a kiadásokról a községnek számolnia kellett, a számlákat bekívánta, mellyeket egy csomagban az üdvözlő beszéd mellé tón zsebébe. — Elérkezett az ünnepélyes pillanat, a földesur megjelent, a bíró előáll üdvözlő beszédével, de mivel életében keveset szónokolt, csakhamar el is akadt; e bajon segíteni akarván, hamarjában illy szókra fakad: „s a mit szóval el nem mondhatok, fogadja Exczellenziád írásban!“ s átnyujtá zavarodtában a számlákat a földesurnak. — Kifizette-e az azokat? vagy ismét visszaadta gazdájának? arról hallgat a krónika; azt azonban képzelhetni, hogy a jó akaratú bíró még igen sokáig nagyon röstelé a dolgot.

(Mesterséges holdvilág.) Ezt is amaz új tengeri csoda, az Angliában nem régen elkészült óriási hadigőzös, a „Leviathan“ (mellyről már több ízben szólottunk) fogja felmutatni. Ugyanis azon kívül, hogy a hajó minden részébe gázvilágítás lesz alkalmazva, arról is gondoskodtak, hogy sötét éjeleken a fedélzet electricai fény által világíttassék meg — s ez azon mesterséges holdvilág, mellyről szólni akartunk. Különben ez óriáshajó még mindig a gyárban vesztegel; tengerre bocsátását már két ízben kísérlettek meg, mindig sikertelenül.

1545. **Sömegre** H Gy. — A levél többi részét másutt használjuk fel, kivévén az elejét, a mellynek humorát nem érti halandó ember.

1546. **K. Sz. Miklósrá**. Legközelebb bizonyosan — egészen ohajtása szerint.

1547. **V. Sz. István**. Múltánylandó észrevételek. Ön ohajtása: „mielőbb!“ A mienk pedig: bár csak itt volna már az újév, hogy nagyobb bőségében lehetnének a térnek. Lát-hatja ön, hogy a „képek s leírásaik“ és a „tárház“ (miket mind nem mellőzhetünk) ugy ellepik a helyet, hogy csak úgy lopva bujhatik be az elbeszélésen kívül még más czikk is lapunkba. Még egy kis türelem s e bajon is segítve lesz.

1548. **Hova lett gyönyöködve?** Kár azért a szép kék tentaért. Vannak emberek, kik ezt ki nem állhatják; mi különösen a kék tentával irt rozsz orthographiától irtóznunk — a többi graphiáról nem is szólván.

1549. **Ökörmezőre** A. A. — Ön vadászsképeit szinezve kellene kiadni, a mire mi nem vállalkozhatunk. Vissza fogjuk küldeni.

HETI NAPTÁR.

Hó. és hetinap	Katholik. és Protest. naptár	Gör.-oros naptár	Nap-kelet nyug.		Izraell. naptár	Hold-kelet nyug.	
			kelet	nyug.		kelet	nyug.
December			Nov. (6)		Kislav		
6 Vasár.	D 2 Miklós p.	D 2 Mikl.	24 F 26 Kat.	7 35 4 8 19	9 59 11 55		
7 Hétfő	Ambrus p.	Ambrus	25 Kelemen	7 36 4 8 20	Esőért 11 14	0 14	
8 Kedd	B. A. fogant.	Sophron	26 Alipius	7 38 4 8 21	(iman. * * 0 30		
9 Szerda	Leokádia sz. †	Caesar	27 Per. Jak.	7 39 4 8 22	0 25 0 43		
10 Csütörtök	Jud. Eulalia	Juditha	28 Istv. rem.	7 40 4 8 23	1 33 0 58		
11 Péntek	Damasus p. †	Damasus	29 Paramon	7 41 4 8 24	Han. 2 40 1 12		
12 Szomb.	Maxenez p. †	Szilárdk.	30 Andr. ap.	7 42 4 8 25	Sab. 3 49 1 29		

Holdnegyed : ☾ Utolsó negyed 8-án 7 óra 55 perczkor reggel.

TARTALOM.

Kazinczy Ferencz (arczkép). Székely József. — Talaborné asszonyom. Tóth Endre. — Tíz millió dollár (folyt.) Jókai Mór. — Keletindia rövid ismertetése (folyt.) P. G. — A tiszai vasut felszenteltetése (képpel). Sz. J. — Benares (képpel). — Tarhaz : Kakas Márton a színházban. Irodalom és művészet. Ipar, gazdaság, kereskedés. Mi újság? Vidéki hírek. Egyveleg. Színházi napló. Szerkesztői mondanivaló. Heti naptár.

Melléklet : Előfizetési felhívás a „Vasárnapi Ujság“ és „Politikai Ujdonságok“ 1858-ki első félévi folyamára.